

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES
Ensenyament de Relacions Laborals
(PLA 1995)

DRET SINDICAL

SEGON CURS

CURS 2002-2003

Assignatura Troncal-Anyal
Crèdits Totals: 10,5

PROFESSORS:
Rosa Rodríguez Sánchez

cada activitat en les pautes de valoració específiques. La qualificació final s'obtindrà de la mitjana corresponent i l'assignatura se superarà amb 5 punts.

2.3. Reserva de qualificacions

Es reservaran, per comptabilitzar-les a les proves de setembre les qualificacions obtingudes en les activitats docents superades durant el curs.

Ensenyament de Relacions Laborals

Curs 2002-2003

DRET SINDICAL (Plan 1995)

(Àrea de Dret del Treball i de la Seguretat Social)

Assignatura Troncal-Anual

Crèdits 10,5 (6 teòrics – 4,5 pràctics)

Professora: Rosa Rodríguez Sánchez.

TEMARI

I. L'ORDENAMENT SINDICAL

Tema 1. Autonomia col·lectiva i dret sindical

1. L'autonomia col·lectiva
2. El dret sindical
 - A. Concepte
 - B. Contingut
 - B. Caràcters
3. Les fonts del dret sindical i la seva ordenació jeràrquica
 - A. Fonts estatals
 - B. Fonts internacionals i comunitàries
 - C. Fonts autònomes
 - D. Fonts supletòries i indirectes

II. LA LLIBERTAT SINDICAL

Tema 2. Llibertat sindical i sindicat

1. La llibertat sindical
 - A. Caracterització històrica
 - B. Regulació constitucional
2. La llibertat sindical individual
 - A. Àmbit subjectiu. Inclusions, excepcions, límits i exclusions.
 - B. Àmbit objectiu. Dret de fundació. Dret d'afiliació. Dret a l'exercici de l'activitat sindical.

3. La llibertat sindical col·lectiva
 - A. Àmbit subjectiu. El sindicat: Concepte i elements, naturalesa, tipologia
 - B. Àmbit objectiu: drets de lliure autoorganització i drets a l'exercici de l'activitat sindical
Règim econòmic. Règim de responsabilitats. Suspensió i extinció
 - C. Pluralitat i unitat sindical. La representativitat sindical: fonament, origen, concepte, criteris d'atribució i facultats
4. La tutela de la llibertat sindical
 - A. Formes de tutela
 - B. L'assoliment de la tutela: àmbits objectius i subjectius
 - C. Vies de tutela
5. Les associacions empresarials.

III. LA PARTICIPACIÓ

Tema 3. Caracterització i regulació

1. La participació en l'àmbit socio-econòmic: participació en l'empresa i participació institucional
2. La participació en l'empresa i en les Administracions Públiques
 - A. Representació unitària. Comitès d'empresa, juntes de personal i delegats de personal: competències i garanties.
 - B. Representació sindical. Seccions sindicals i delegats sindicals: competències i garanties
 - C. Representació en matèria de seguretat i salut laboral: delegats de prevenció i comitès de seguretat i salut laboral.
3. El dret de reunió en l'empresa i en les Administracions Públiques.
4. La participació institucional.
 - A. Els Consells Econòmics i Socials
 - B. La participació institucional dels funcionaris públics

IV. ELS CONFLICTES COL·LECTIUS

Tema 4. Configuració i solució dels conflictes col·lectius

1. El conflicte col·lectiu de treball
 - A. Concepte
 - B. Caràcters
2. Mesures de conflicte
3. Sistemes de solució de conflictes col·lectius
 - A. Extrajudicials :Negociació col·lectiva, conciliació, mediació, arbitratge.
 - B. Judicials : El procediment de solució dels conflictes col·lectius
4. La solució dels conflictes col·lectius en la funció pública

Tema 5. La vaga

1. La vaga
 - A. Concepte i caràcters

qualificació mínima, no experimentaran cap reducció en la qualificació de les proves parcials i finals.

C. Publicació de qualificacions

La qualificació de les recensions, després d'una entrevista amb l'alumne si el professor ho creu convenient, es publicarà amb prou antelació a les corresponents proves finals.

II. AVALUACIONS

1. Sistema d'avaluació

1.1. Proves d'avaluació final

A. Nombre i data de realització

Es faran dues proves d'avaluació final els mesos de juny i setembre, respectivament.

B. Estructura

Cada una de les proves finals constarà de dues parts. La primera consistirà a respondre tres preguntes del temari del curs, i la segona, a realitzar una cas pràctic, únicament per als alumnes que no hagin superat les classes pràctiques. Per al desenvolupament d'aquesta segona part els alumnes es podran valer de tots els materials bibliogràfics, normatius i jurisprudencials que considerin oportuns, per bé que no es permetrà l'intercanvi d'aquesta documentació.

C. Durada

La durada de les proves finals s'indicarà amb l'antelació suficient. S'anunciaran oportunament el dia, hora i lloc de realització.

D. Mode de realització

Tots els exercicis es faran per escrit, llevat dels supòsits de força major acreditats convenientment.

1.2. Publicació de qualificacions

El mateix dia de realització de les proves s'indicarà la data de publicació de les qualificacions.

1.3. Revisió de les proves

Durant els tres dies hàbils següents a la data de publicació de les qualificacions, l'alumne podrà sol·licitar la consulta del seu exercici si considera que hi ha motius fonamentats per fer-ho. A aquest efecte, presentarà una instància a la bustia del professor responsable de classes teòriques amb les raons concretes de la seva petició. La revisió es farà durant els deu dies hàbils següents a la data de publicació de les qualificacions.

2. Criteris generals d'avaluació

2.1. Qualificació de proves finals.

Cadascuna de les parts de les proves d'avaluació finals, es qualificarà de 0 a 10 punts. Caldrà superar cadascuna de les dues parts amb un mínim de 5 punts. La qualificació de cada prova s'obté de la mitjana corresponent.

2.2. Millora de qualificació

La qualificació obtinguda a les proves d'avaluació es complementarà amb l'assolida en cada una de les activitats docents superades per l'alumne durant el curs, d'acord amb el que es preveu per a

MELLA MÉNDEZ, L.: Sucesión de empresa y convenio colectivo aplicable. Granada, Comares, 2000.

SÁNCHEZ TORRES, E.: El deber de negociar y la buena fe en la negociación colectiva. Madrid, CES, 1999.

SANGUNETI RAIMOND, W.: La inaplicación parcial del contenido del convenio colectivo. Valencia, Tirant lo Blanch, 2000.

SALA FRANCO, T. y ALFONSO MELLADO, C.L.: Los acuerdos estatal y autonómicos sobre solución extrajudicial de conflictos laborales: análisis comparativo. Madrid, CES, 2001.

TERRADILLOS ORMATXEA, E.: La representación colectiva de los trabajadores en los grupos de empresa: modernas fórmulas de regulación. Madrid, CES, 2000.

B. Estructura

La recensió constarà de dues parts: la primera haurà de contenir un resum de les idees centrals de l'obra, i la segona inclourà un comentari personal del text i haurà de tenir una extensió de setze fulls mecanografiats a doble espai, la meitat dels quals es destinarà al resum i l'altra meitat al comentari crític.

C..Termini de lliurament. S'anunciarà amb l'antelació suficient. El treball s'haurà de donar, dins d'aquest termini, al professor responsable de les classes teòriques.

2.3. Pautes metodològiques

A. Elaboració de la recensió

a)Resum. S'ha de cenyir únicament a la sintètica descripció de l'estructura, la sistemàtica i les principals idees de l'obra.

b) Comentari personal. S'ha d'adreçar a la formulació d'un judici personal de l'obra. Pot afectar l'estructura, la metodologia o el contingut del llibre. La principal pauta que cal observar en aquest sentit és que el judici personal estigui jurídicament fonamentat i raonat. Amb aquesta finalitat l'alumne haurà d'utilitzar alguna o algunes de les fonts de coneixement (normatives, jurisprudencials o bibliogràfiques).

B. Seguiment del treball de l'alumne

En horari d'atenció a l'alumnat, el professor responsable de les classes teòriques assistirà i orientarà els alumnes sobre totes les qüestions que susciti l'elaboració de la recensió.

3.4. Pautes valoratives

A.Elements objecte de valoració.

En la valoració de les recensions es prendran en consideració, com a elements preferents per a la qualificació, la capacitat de síntesi, la claredat i precisió expositives i l'adequada fonamentació del judici personal.

B.Qualificació

Els alumnes han d'obtenir una qualificació mínima de 5 punts, per poder millorar la nota assolida en les proves parcials o finals d'avaluació.Els alumnes que no arribin a aquesta

- B. Fonament
- 2. Antecedents històrics
 - A. Règims jurídics
 - B. Models normatius
- 3. El dret de vaga en la Constitució
 - A. Caracterització
 - B. Funció
 - C. Desenvolupament legal
- 4. La regulació vigent del dret de vaga
 - A. Titularitat
 - B. Contingut essencial
 - C. Modalitats
 - D. Límits
 - E. Procediment
 - F. Efectes
- 5. El dret de vaga dels funcionaris públics: règim jurídic.

Tema 6. El tancament patronal

- 1. Concepte i caràcters
- 2. Classes
- 3. Fonament: Constitucional i legal
- 4. Causes
- 5. Límits
- 6. Procediment
- 7. Efectes

V. LA NEGOCIACIÓ COLLECTIVA

Tema 7. Caracterització

- 1. La negociació col.lectiva laboral
 - A. Concepte
 - B. Caràcters
 - C. Antecedents històrics
- 2. El dret de negociació col.lectiva en la Constitució
 - A. Llibertat sindical i negociació col.lectiva
 - B. Respecte al contingut essencial del dret
 - C. Garantia del dret: significat i abast
- 3. Tipologia d'instruments negocials
 - A. Convenis col.lectius estatutaris
 - B. Convenis col.lectius extraestatutaris
 - C. Acords col.lectius

Tema 8. Negociació col·lectiva: Regulació

1. Els convenis col·lectius estatutaris
 - A. Unitats de negociació: concepte, classes i determinació.
 - B. Parts negociadores: capacitat i legitimació convencionals. Els subjectes negociadors.
 - C. Contingut: contingut normatiu, contingut obligacional i contingut delimitador. Límits.
 - D. Elaboració del conveni: iniciativa negociadora, constitució de la comissió negociadora, deliberació i adopció d'acords. Registre, dipòsit, publicació i control de la legalitat del conveni.
 - E. Vigència i aplicació. Concurrencia de convenis. Adhesió i extensió
2. Convenis col·lectius extraestatutaris: règim jurídic.
3. La concertació social

Tema 9. La negociació col·lectiva dels funcionaris públics

1. Classes d'instruments negocials i eficàcia
 - A. Acords col·lectius
 - B. Pactes col·lectius
3. Unitats de negociació i parts negociadores
 - A. Les fases de negociació
 - B. Capacitat negociadora
 - C. Legitimitat negociadora
4. Contingut
 - A. Contingut normatiu
 - B. Contingut obligacional
 - C. Contingut delimitador
5. Elaboració
 - A. El procediment de negociació
 - B. L'obligació de negociar
6. Aplicació
 - A. Concurrencia
 - B. Solució de conflictes

L ACTIVITATS DOCENTS

1. Classes teòriques

1.1. Finalitat

Consisteix en la transmissió formativa dels conceptes, institucions, normes i principis que configuren els continguts bàsics del Dret Sindical.

1.2. Bibliografia

- a) Manuals i obres generals:

d) Periòdicament, el professor responsable de les classes pràctiques realitzarà a la classe el comentari valoratiu global del desenvolupament d'aquesta activitat docent.

D. Publicació de qualificacions

La publicació de les qualificacions de les classes pràctiques es farà amb prou antelació a la data de la realització de les proves finals d'avaluació.

2.5. Bibliografia

- MARTÍNEZ ABASCAL, V.A.; PARDELL VEÀ, A.; PÉREZ AMORÓS, F.; ROJO TORRECILLA, E.: *Pràctiques de Dret del Treball i de la Seguretat Social*. Edicions de la Universitat de Lleida, 1996.
- SEMPERE NAVARRO, A.V. y LUJAN ALCARAZ, J.: *Casos prácticos de Derecho del Trabajo y Seguridad Social*. DM/PPU, Murcia, 1995.
- CASAS BAAMONDE, M.E.; BAYLOS GRAU, A.; ESCUDERO RODRÍGUEZ, R.: *Casos y materiales de Derecho del Trabajo*. Tirant lo Blanch, Valencia, 1999.

3. Recensions

3.1. Finalitat

Resum i comentari crític d'una obra monogràfica relativa a algun tema propi de l'assignatura, per tal que l'alumne pugui aprofundir i completar el seu coneixement de la disciplina, endinsant-se en l'anàlisi de contingut de textos doctrinals de caràcter jurídic-laboral.

3.2. Pautes organitzatives

- A. Nombre de recensions i selecció de l'obra. Els alumnes podran fer una recensió d'alguna de les publicacions monogràfiques següents:

ARADILLAS MARQUÉS, M.J.: *La indisponibilidad del convenio colectivo y sus límites*. Valencia, Tirant lo Blanch, 1999.

CARMONA CONTRERAS, A.M.: *La conflictiva relación entre libertad sindical y negociación colectiva: aproximación crítica a la jurisprudencia del Tribunal Constitucional*. Madrid/Sevilla. Tecnos/Consejo Andaluz de Relaciones Laborales, 2000.

ELORZA GUERRERO, F.: *Los acuerdos de empresa en el Estatuto de los Trabajadores*. Madrid, CES, 2000.

GONZÁLEZ DE LA ALEJA, R.: *La titularidad del derecho de huelga*. Granada, Comares, 1999.

GONZÁLEZ MOLINA, M.D.: *La responsabilidad civil de los sindicatos derivada del ejercicio de acciones colectivas*. Valencia, Tirant lo Blanch, 2000.

LÓPEZ ALVAREZ, M.J.: *El expediente disciplinario laboral*. Pamplona, Aranzadi, 1999.

b) La fructífera participació en la classe pràctica requereix que, juntament amb la còpia de l'exercici del cas pràctic presentat, l'alumne hi vagi amb els textos normatius, jurisprudencials i doctrinals bàsics que hagi utilitzat en l'elaboració de la seves respostes al cas.

C. Seguiment del treball de l'alumne

El professor responsable de les classes pràctiques farà les entrevistes necessàries, a iniciativa de l'alumne o del mateix professor i en horari d'atenció a l'alumne, per a una bona orientació metodològica i pedagògica de la seva tasca.

2.4. Pautes valoratives

A. Nombre de casos pràctics per a la valoració

Per obtenir una qualificació que permeti alliberar la realització del cas pràctic en les avaluacions parcials o finals, caldrà lliurar tots els exercicis de casos pràctics plantejats i assistir a totes les classes pràctiques, excepte en casos de força major convenientment acreditats.

B. Elements objecte de valoració

a) En la valoració dels casos pràctics es tindran en compte dos elements: els exercicis presentats i la participació a classe.

b) Pel que fa als exercicis presentats, cal tenir en compte que tot i hi ha una extensió mínima i màxima, el factor primordial per a la seva valoració no és la quantitat (nombre de folis), sinó la qualitat (contingut). És per això que els esforços de fonamentació i argumentació del criteri propi són objecte preferent de valoració.

c) La participació a classe té un paper complementari per a la valoració, respecte dels exercicis presentats. Però aquests paper no és secundari sinó primordial, ja que la finalitat i l'estructura de les classes pràctiques requereixen aquesta participació perquè aquestes compleixin el seu objectiu i no es transformin en classes teòriques.

C. Qualificació

a) Els alumnes han d'obtenir una qualificació mínima de 5 punts de mitjana en les classes pràctiques per quedar alliberats de realitzar el cas pràctic en les proves finals i millorar la qualificació obtinguda en les proves d'avaluació.

b) La qualificació obtinguda en les classes pràctiques duplica el seu valor sempre que s'hagi assolit la mínima esmentada. Dit d'una altra manera, aquesta qualificació té el valor de dues preguntes d'una prova d'avaluació. Per exemple, si s'obtenen 6 punts de mitjana en les classes pràctiques, automàticament aquesta puntuació es duplica i la seva qualificació definitiva es fixa en 12 punts per millorar la qualificació obtinguda en les proves d'avaluació.

c) Els alumnes que no assolixin l'esmentada qualificació mínima no tindran cap reducció en la qualificació de les proves finals que realitzin.

- ALARCÓN CARACUEL, M.R. (Dir.): *Dret del Treball i de la Seguretat Social*. Tecnos. Madrid. 2000.
- MOLERO MANGLANO, C.: *Derecho Sindical*. Dykinson, Madrid, 1996.
- OJEDA AVILÉS, A.: *Compendio de Derecho Sindical*. Tecnos, Madrid, 1998.
- PALOMEQUE LÓPEZ, M.C.: *Derecho Sindical Español*. Tecnos, Madrid, 1994
- SALA FRANCO, T. y ALBIOL MONTESINOS, I.: *Derecho Sindical*. Tirant lo Blanch, Valencia, 1998.
- SALA FRANCO, T. Y ROQUETA BUJ, R.: *Los derechos sindicales de los funcionarios públicos*. Tirant lo Blanch, Valencia, 1995.

b) Poligrafies, monografies i articles en revistes especialitzades. Es facilitaran de manera paral·lela a les explicacions de la disciplina.

c) Repertoris normatius laborals:

a) Generals:

- CASAS BAAMONDE, M.E.; BAYLOS GRAU, A. y APARICIO TOVAR, J.: *Legislación de huelga*. Tecnos. Madrid, 1992.
- CRUZ VILLALON, J. y MAEZTU GREGORIO DE TEJADA, J.: *Estatuto de los trabajadores*. Tecnos. Madrid, 1998.
- GALIANA MORENO, J.M. y SEMPERE NAVARRO, A.V.: *Legislación laboral y de Seguridad Social*. Aranzadi. Pamplona, 2000.
- MONTOYA MELGAR, A.; GARCIA ABELLÁN, J.; AGUILERA IZQUIERDO, R.: *Legislación sindical*. Tecnos. Madrid, 1998.
- MARTINEZ ABASCAL, V.A.; PÉREZ AMORÓS, F. y ROJO TORRECILLA, E.: *Normativa laboral*. Vol. III. *Legislación sindical*. Bosch. Barcelona, 1988.
- REY GUANTER, S.: *Legislación de las relaciones laborales*. Tecnos. Madrid, 1998.
- RODRIGUEZ-PIÑERO, M.; OJEDA AVILÉS, A. y FERNÁNDEZ LÓPEZ, M.F.: *Legislación laboral*. Tecnos. Madrid, 1998.
- SEQUEIRA DE FUENTES, M. Y SERRANO MARTÍNEZ, J.E.: *Legislación Social Básica*. Civitas. Madrid. 2000.

b) Normativa europea comunitària

- CRUZ VILLALON J. y GÓMEZ MUÑOZ, J. M.: *Legislación laboral de la Unión Europea*. Tecnos. Madrid, 1996.
- LÓPEZ PARADA, R.A. y VELÁZQUEZ FERNÁNDEZ, M.: *Derecho Social de las Comunidades Europeas*. Tecnos. Madrid, 1988.

c) Normativa internacional (OIT)

- *Convenios Internacionales*. Libro I: *Convenios de la Organización Internacional del Trabajo*. Valladolid. Ed. Lex Nova, 1988.
- *Convenios y Recomendaciones de la O.I.T.: 1911-1983*. MTSS. Madrid, 1990. Anexo 1919-1990. Madrid, 1991.

d) Repertoris jurisprudencials

1.3 Horaris, aules i hores de docència setmanal

Vegeu la Guia de l'estudiant, curs 2002-2003

2. Classes pràctiques

2.1 Finalitat

Pretenen transmetre la metodologia i les tècniques necessàries perquè l'alumne pugui interpretar i aplicar correctament els principis i les normes jurídiques, específicament les de caràcter laboral, i establir l'estreta relació existent entre norma i fet social amb rellevància jurídica. Amb aquesta finalitat, i de manera paral·lela i instrumental, les classes pràctiques intenten capacitar-lo mitjançant l'elaboració de diferents modalitats de supòsits pràctics per a l'adequada utilització tècnico-jurídica de les fonts de coneixement (normativa, jurisprudència i bibliografia) i de les regles per què es guia l'esmentada interpretació i aplicació.

2.2 Pautes organitzatives

A. Nombre i freqüència

Abans de començar la primera classe pràctica es farà una sessió introductòria, destinada bàsicament a l'explicació per part del professor, de la finalitat que es pretén assolir amb aquesta activitat docent i de les seves pautes organitzatives, metodològiques i valoratives.

B. Aspectes formals

- L'alumne que vulgui seguir les classes pràctiques regularment haurà d'emplenar una fitxa, que lliurarà al professor responsable d'aquestes.
- Per a cada cas pràctic, l'alumne elaborarà un exercici amb una extensió de 10 fulls com màxim. Aquests exercicis de casos pràctics hauran d'elaborar-se individualment, sense que això perjudiqui un possible i aconsellable estudi col·lectiu.
- Els exercicis es redactaran mecanogràficament i a doble espai per facilitar l'agilitat en la lectura i la valoració.
- Els exercicis de casos pràctics es lliuraran a l'inici de cada classe pràctica. S'ha de lliurar l'original del cas elaborat i és convenient que l'alumne conservi una còpia per facilitar el seguiment i la participació en la classe pràctica.
- A l'inici de la classe pràctica, el professor indicarà el/els pròxim/s cas/os que els alumnes hauran d'elaborar i la documentació mínima que hauran d'utilitzar.

C. Assistència

- Si l'alumne vol obtenir una qualificació que li permeti alliberar, per curs, la realització del cas pràctic en les proves finals, l'assistència ha de ser obligatòria, personal i regular (juntament amb la presentació del corresponent exercici de cas pràctic). La regularitat suposa l'assistència a totes les classes pràctiques que es realitzin i la presentació dels corresponents casos pràctics, excepte em situacions de força major convenientment acreditades.

- En aquells supòsits en què l'alumne no pugui mantenir una assistència regular, podrà assistir a les classes pràctiques amb caràcter voluntari, sempre que ho hagi comunicat al professor responsable; tanmateix, no es podrà beneficiar de l'esmentada qualificació.

D. Bibliografia i documentació mínima

Per a l'elaboració de cada cas pràctic es facilitarà als alumnes una documentació mínima, integrada pel mateix cas pràctic i la qüestió o qüestions debatudes, per la normativa i jurisprudència aplicables i també per la bibliografia adequada. Aquesta documentació mínima estarà a disposició de l'alumne, amb l'antelació suficient.

E. Horari, aules i hores de docència setmanal: Vegeu la Guia de l'estudiant, curs 2001-2002.

2.3 Pautes metodològiques

Poden distingir-se dues fases en aquesta activitat docent: fase d'elaboració i fase de debat del cas pràctic.

A. Fase d'elaboració

- Cada qüestió debatuda en els casos pràctics haurà de ser resposta pels alumnes en els exercicis que presentin.
- En les respostes al cas pràctic, hauran d'aportar-se les dades i els raonaments jurídics que avalin el criteri postulat. S'ha d'evitar, per tant, qualsevol resposta no demostrada o mancada de fonament. En aquest sentit, convé subratllar que no és tan important d'obtenir la "solució del cas", com exposar raonadament els propis criteris i contrastar-los amb els aliens discrepants. És per això que els errors produïts en el raonament tenen una importància relativa des del punt de vista valoratiu, sempre que s'estudiïn prèviament les fonts del coneixement i que hi hagi un manifest esforç argumentatiu.
- Atenent la fonamentació, l'alumne haurà d'esmentar correctament cada una de les fonts de coneixement en què es recolzi el criteri que personalment propugni (normativa, jurisprudència i bibliografia).
- La fonamentació jurídica dels casos pràctics requereix, també, la correcta utilització de les fonts de coneixement i, segons convingui, dels principis aplicatius del dret del treball i de les regles generals interpretatives de les normes jurídiques, dels contractes i, quan sigui el cas, dels mecanismes d'integració que ofereixen l'equitat, l'analogia i l'aplicació supletòria del dret comú.

B. Fase de debat

- Aquesta fase discorre a la mateixa classe pràctica, un cop elaborat i presentat l'exercici de cas pràctic. El seu eix central està constituït per la participació de l'alumne en el debat del cas pràctic amb les mateixes pautes de fonamentació abans esmentades, a les quals afegirem, com a via metodològica primordial, el contrast d'opinions. Passarem, així, de la reflexió individual a la col·lectiva, cosa que contribuirà a la reconsideració i matisació de les pròpies posicions, alhora que reforçarà la capacitat discursiva i argumentativa de l'alumne.